לכבוד 17.9.26

<u>מר משה בר סימן טוב, מנכ"ל משרד הבריאות</u>

הנדון: עמדת החברה הישראלית לריפוי בעיסוק ביחס לקול הקורא של מה"ט למסלול 'הנדסאי במערכת הבריאות'

החברה הישראלית לריפוי בעיסוק עוקבת זה כמעט שנתיים אחר יוזמת יצירת תפקיד 'עוזר מטפל במערכת הבריאות'. לאחרונה פורסם הקול הקורא שבנדון (לחצו כאן).

החברה הישראלית לריפוי בעיסוק הצהירה לא אחת כי היא מכירה במחסור החמור בכוח אדם מקצועי ובקושי הגובר של הציבור לקבל שירותי בריאות, במיוחד בפריפריה הגיאוגרפית והחברתית, ובקרב אוכלוסיות מוחלשות: ילדים, אנשים עם מוגבלות וזקנים. אנו תומכות בצורך הדחוף להרחיב את הנגישות לשירותים מקצועיים ולבחון פתרונות מערכתיים שיסייעו הן לצוותים המקצועיים והן למטופלים.

יחד עם זאת, הבהרנו בעבר כי יצירת תפקיד 'עוזר מטפל במערכת הבריאות' מחייבת הסדרה ברורה, הכשרה מתאימה ומפוקחת, הגנה קפדנית על איכות הטיפול ועל שלמות מקצועות הבריאות המוסדרים.

ועדת עוזר מטפל למקצועות הבריאות, שפעלה בשנת 2024 ופרסמה את מסמכה המסכם בפברואר 2025, המליצה על תפקיד עזר משותף לפיזיותרפיה, ריפוי בעיסוק וקלינאות תקשורת, תוך פירוט עקרונות מנחים ברורים:

- עוזר המטפל יפעל תחת הדרכה, הנחיה ופיקוח מלאים וישירים של בעלי תעודה במקצועות הבריאות.
- העוזר יוכל לסייע רק בתחום המקצועי שבו קיים במוסד מטפל בעל תעודה.
- העוזר יפעל רק עבור מטופל המקבל טיפול פעיל ובכפוף להרשאה ספציפית וברורה של המטפל המנחה.
- במוסד שבו חסר בעל תעודה בתחום מסוים, לא ניתן יהיה להעסיק עוזר בתחום זה.
- העוזר לא יבצע אבחון, הערכה, קביעת מטרות טיפול, בניית תכנית טיפול, שינוי בטיפול או החלטה על סיום טיפול.
- התפקיד יופעל רק במסגרות ציבוריות מפוקחות שבהן מועסקים מספר בעלי תעודה.
- היחס המומלץ: עוזר אחד לכל ארבע משרות מלאות של בעלי תעודה, ובמוסדות קטנים יותר - עוזר אחד לכל שלוש משרות מלאות.
- ההעסקה אמורה להיות בתקינה נפרדת ונוספת, ולא על חשבון תקני המטפלים המוסמכים.
- הוועדה המליצה על הקמת ועדה מלווה, ביצוע מחקר מלווה ויישום פיילוט מוגבל ומבוקר.

בעקבות ועדת עוזר מטפל הוקמה ועדת מומחים, שעסקה בבניית תכנית לימודים ייעודית לתפקיד עוזר מטפל. המלצת הנציגות משלושת מקצועות הבריאות הייתה תכנית לימודים בהיקף של 1,048 שעות עיוניות ועוד 160 שעות הכשרה מעשית, ובסך הכל 1,208 שעות- היקף המתאים לרמת טכנאי.

בתכנית זו שולבו קורסים שעשויים להיות מוכרים בעתיד לצורך פטור במסגרת לימודים אקדמיים רלוונטיים, בכפוף למדיניות המוסד האקדמי והחוג הרלוונטי. כלומר, תכנית זו כבר אפשרה המשך לימודים באקדמיה למי שיבחרו בכך.

הקול הקורא במתכונתו הנוכחית מתייחס למסלול רחב בהרבה מהיקף התפקיד כפי שהומלץ על ידי ועדת עוזר מטפל. הכשרת תפקיד עוזר מטפל במסלול של 'הנדסאי במערכת הבריאות' עלולה לפגוע הן בבריאות הציבור והן במטפלים המוסמכים:

"הנדסאי במערכת הבריאות"- בעל תעודת הנדסאי (השקולה לתואר ראשון בהתמודדות על מכרזים לתפקידים מסוימים במגזר הציבורי), תכנית לימודים בהיקף של כ־2,000 שעות ואפשרויות התמחות מגוונות במקצועות שאינם מפוקחים, המשיקים למקצועות הבריאות, ואין להם קשר מהותי לתפקיד עוזר המטפל. מסלול זה מאפשר עבודה עצמאית בניגוד גמור למהות תפקיד עוזר המטפל (למשל: הידרותרפיה, רפואה משלימה ועוד).

הסכנות הצפויות במעבר מתפקיד "עוזר מטפל" בדירוג טכנאי לתפקיד בעל תעודה של 'הנדסאי במערכת הבריאות':

- שינוי מהותי במעמד המקצועי והתעסוקתי.
- שכר בדירוג הנדסאי, העלול לעוות את שוק העבודה במקצועות הבריאות.
- יצירת תחושת עצמאות או סמכות יתר אצל העובדים והציבור.
- הטעיית הציבור ביחס להכשרה הנדרשת ולסמכויות המעשיות.
- הרחבה בלתי מבוקרת של תחומי ההכשרה והפעילות המותרת.
- לחץ מצד מעסיקים להסתמך על התפקיד החדש כפתרון קבוע למחסור במטפלים מוסמכים.
- טשטוש מסוכן בין תפקיד עזר לבין מקצוע טיפולי מוסדר.
- יצירת תפקיד שאינו מקצוע בריאות מוסדר, אך עוסק בפעולות הנושקות למקצועות הבריאות ללא פיקוח.
- פגיעה אפשרית בביקוש ללימודי ריפוי בעיסוק ובמקצועות הבריאות האחרים.

מהלך זה עלול לסכן את הציבור בהצפת מערכת הבריאות בכוח אדם לא מיומן דיו, להשפיע לרעה על גבולות העיסוק, על חלוקת האחריות המקצועית, על שוק העבודה, על רמות השכר ועל מעמדו של מקצוע הריפוי בעיסוק בישראל.

בנוסף לאמור לעיל, החברה הישראלית לריפוי בעיסוק הגישה הסתייגויות מפורטות לטיוטת חוזר משרד הבריאות בנושא תחומי עיסוק ופעילות של עוזר מקצועות הבריאות (פיזיותרפיה, קלינאות תקשורת וריפוי בעיסוק), שפורסם להערות הציבור במרץ 2026 על ידי חטיבת הרפואה (לחצו כאן).

המלצתנו בהסתייגות שהגשנו הייתה לתקן את נוסח החוזר באופן שיובהרו בו במפורש הנושאים הבאים:

- תיקון היחס בין עוזרי מטפל לבין בעלי התעודה (מקצועות הבריאות)., בהתאם להמלצות ועדת עוזר מטפל מפברואר 2025.
- הדגשה כי העסקת עוזר מטפל אינה פוגעת בתקני מטפלים, אינה מחליפה מטפלים ואינה מצדיקה הגדלת עומס מטופלים למטפל/ת.
- עיגון מפורש של דרישות הנוכחות, ההנחיה, הסופרוויז'ן והזמינות המקצועית בפועל של המטפלים המוסמכים.
- הכרה בזמן ההדרכה, החניכה והפיקוח כחלק אינטגרלי מעבודת המטפל המנחה, לרבות התייחסות לגמול ולמודל תמרוץ מתאים.
- הבהרת מנגנון התיעוד, ההרשאות במערכות המידע, הגנת הפרטיות והיקף החשיפה למידע רפואי של עוזרי המטפל.
- חידוד גבולות האחריות המקצועית והביטוחית של המטפל, העוזר והמעסיק.
- קביעת מנגנון בקרה צפוף, לרבות ועדת בקרה חצי-שנתית לבחינת יישום ההסדר בשטח.

עד היום לא פורסם חוזר מתוקן וסופי המסדיר את עבודת עוזר המטפל.

כולנו מעוניינות להרחיב את השירותים ולתת מענה הולם לצורכי המטופלים. יחד עם זאת, אנו רואות בחומרה רבה את הרחבת מסלול הלימודים המוצע על ידי מה"ט, המנוגד לחלוטין למהות תפקיד עוזר המטפל כפי שהוגדרה בוועדת עוזר מטפל, ועלול לפגוע באיכות הטיפול, בבריאות הציבור ובמעמדם של מקצועות הבריאות בישראל.

אנו קוראות למשרד הבריאות לעצור את פרסום הקול הקורא במתכונתו הנוכחית, לקיים דיון משותף עם נציגי מקצועות הבריאות, ולפעול בהתאם להמלצות ועדת עוזר מטפל ולהמלצת נציגות מקצועות הבריאות בוועדה שבנתה את תכנית הלימודים, באופן שיבטיח את טובת הציבור ואת שלמות המקצועות המוסדרים.

בכבוד רב,

רביטל גל, יו"רית

יפעת נוריאל, מנכ"לית

החברה הישראלית לריפוי בעיסוק

העתק:
ד"ר הגר מזרחי, ראש חטיבת הרפואה במשרד הבריאות
ד"ר אורלי גרינפלד, ראש אגף רישוי מקצועות הבריאות במשרד הבריאות
גב' אורלי בוני, מנהלת השירות הארצי לריפוי בעיסוק במשרד הבריאות
גב' שירה ברלינר פולג, מנהלת המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית, משרד העבודה